

Tantes

Rudy Geldhof

Personages

De tantes Clémence
 Estelle
 Victoire

De nichtjes Clara
 Adrienne
 Edmée

Max, de broer van de nichtjes
 Mijnheer Dufour, broer van de tantes en vader van Max en de nichtjes
 Marie, de jonge echtgenote van Max
 Raymond, jeugdvriend van Max
 Edmond en Evarist Verstratsje, neven van Marie
 Floorke, de koetsier van mijnheer Dufour
 Jan, koetsier en stalknecht van Raymond
 Manse, de oude meid van Raymond
 Tieldeken, het jonge hulpje van Manse
 Dokter
 Eemlie, dienstmeisje familie Dufour
 Pastoor
 Soeur Perpétue

Plaatsen van handeling

Interieur

Gang woning familie Dufour
 Eetkamer familie Dufour
 Salon familie Dufour
 Slaapkamer Adrienne
 Salon woning tantes
 Woonkamer Raymond
 Salon woning Max
 Gang woning Max
 Slaapkamer Max
 Kerk
 Biechtstoel
 1ste Gang gesticht
 2de Gang gesticht
 3de Gang gesticht
 Kamer gesticht Adrienne

Exterieur

Landweg
 Verlaten steenweg
 Tuin tantes
 Tuin familie Dufour
 Haag tuin familie Dufour
 Erf boerderij Raymond
 Woning familie Dufour
 Straat woning familie Dufour
 Woning Max
 Kerkhof
 Krankzinnigengesticht

Clara (Band) Gij hoeft niet bang te wezen. Mij zullen ze wel onterven, maar u niet. Integendeel, ge zult erbij winnen, ge zult ook mijn deel krijgen!
Hij blikte mij aan of hij een gekke voor zich had. Hij snoof als een nijlpaard, zijn ogen laaiden.
En doe maar niet zo boos tegen mij, want ook ik word een erf tante, voer ik met wrange zelfbespotting voort. Ja, zeker, ik, en ook Adrienne, en ook Edmée: wij zijn Tantes... Tantes... die nooit zullen trouwen, even goed als de anderen; en van wie uw kinderen moeten erven, later, als gij ons maar niet ontstemt, als ge maar niet, als nu, onbeleefd en grof tegen ons zijt.

(Live. Ondertussen nemen acteurs plaatsen in)

(Band) Het feestmaal liep naar zijn einde... Enkele heren hadden alvast een sigaar opgestoken en de blauwe rook kringelde licht langs de verhitte gezichten heen en bleef hier en daar hangen, als een doorschijnende sluier, om het kapsel van de dames.

Het wazig-grijze licht van de novemberdag stierf langzaam weg en de verste hoeken van de ruime eetkamer werden schemerig. De silhouetten van de jonggehuwden, die naast elkander met de rug naar een der ramen zaten, begonnen zich donker tegen 't lichtvlak te omlijnen. Het nagerecht was gebruikt en de glazen bleven halfvol staan en werden niet meer bijgevuld noch leeggedronken. Eenieder werd moe en was verzadigd. Op sommige plaatsen klonk het gesprek nog levendig en opgewonden, maar de meesten zaten strak en stil, wachtend naar wie 't sein zou geven om de benauwde kamer te verlaten.

1 – Interieur – Eetkamer familie Dufour

Geroezemoes van stemmen tijdens het bruiloftsmaal van Max en Marie. Naast de jonggehuwden zijn aanwezig: mijnheer Dufour, de "nichtigjes" Clara, Adrienne en Edmée, de "tantes" Clémence, Estelle en Victoire, de wat lompe Edmond en Evarist Verstratsje, en de vlotte vrijgezel Raymond. Verder een aantal verre verwanten.

Adrienne zit rechtover Raymond. Haar zusters Clara en de wat ziekelijke Edmée zitten naast haar, rechtover de Verstratsjes. Er wordt alleen nog wat genipt van koffie en likeurtjes. De mannen roken sigaren. De Verstratsjes en een paar verre verwanten liggen wat lui in hun achteruitgeschoven stoelen. De tantes en de nichtjes zitten keurig rechtop. Een kelner loopt rond de tafel met een fles likeur. De Verstratsjes laten zich bijschenken, de andere aanwezigen maken afwijzende gebaren.

Raymond heft zijn glas in de richting van Max.

Raymond (Joviaal) Het was een uitstekende feesttafel, Max. Voor mij moogt ge na uw huwelijksreis direct nog een keer trouwen.

Max (Vriendelijk) Eén keer trouwen zal wel genoeg zijn...
(Teder tot Marie) ... nietwaar Marie.
(Tot Raymond) Het is nu aan u om eens voor een trouwfeest te zorgen.

Raymond Trouwen! Daar is geen haast bij! Daarbij, om te trouwen moet ge met twee zijn.

Raymond lacht en merkt de verliefde blikken van Adrienne niet op.

Evarist Verstratsje

Pas toch maar op: ge kent het spreekwoord: van trouwen komt trouwen.

Edmond Verstratsje

Ja. Er is hier geen tekort aan huwbare partijen.

Edmond Verstratsje lacht. Adrienne wendt blozend haar blik af van Raymond. Geroezemoes van stemmen. Marie is moe en vleit zich tegen Max aan. Max staat op.

Max

Papa, het is onze tijd.

Mijnheer Dufour staat ook op. Hij kijkt op zijn uurwerk.

Dufour

Ja, uw trein...

Mijnheer Dufour staat er wat onwennig bij.

Dufour

Allons, bon voyage.

Mijnheer Dufour omhelst Max, dan Marie.

Dufour

Bon voyage et heureux retour.

Geroezemoes van stemmen, terwijl alle genodigden opstaan van tafel en zich in groepjes naar Max en Marie begeven. Max en Marie nemen afscheid. Er worden eerst handen gedrukt met verre verwanten. Max en Marie staan ineens voor de tantes.

Max

(Onderdanig) Tante Clémence...

Clémence

(Hem strak in de ogen kijkend) Max, zult ge goed voor alles zorgen, dat wij nooit anders dan eer en deugd van uw huwelijk beleven?

Max

Ja, tante.

Clémence

En gij ook, Marie?

Marie

(Onder de indruk) Ja, tante, ja.

Clémence

Het moet een schoon huwelijk worden, geen zottospel.

Max en Marie omhelzen de drie tantes. Tante Clémence en Victoire doen dit uiterst koel. Tante Estelle is hartelijker.

Estelle

(Fluisterend) En veel geluk en plezier op uw reis.

Geroezemoes van stemmen, terwijl Max en Marie afscheid nemen van de overige verre verwanten en de Verstratsjes. Max en Marie komen bij Raymond en de drie nichtjes.

Raymond (Lachend) En zo verliest men zijn beste vriend. Maar na de reis komt ge me bezoeken, Max. Dan rijden we er weer eens op uit.

Max Afgesproken.

Max en Marie nemen afscheid van Clara en Edmée, die erg ontroerd zijn.

Clara En niet vergeten te schrijven, Max.

Max Natuurlijk niet. Au revoir.

Dan omhelzen Max en Marie Adrienne, die haar ontroering nauwelijks de baas is.

Adrienne Oh, wat ben ik blij voor u, Marie.

Marie Van zodra we terug zijn, kom ik u alles vertellen van de reis. Tot ziens, Adrienne.

Max draait zich nog even om naar het voltallige gezelschap.

Max Au revoir.

Dufour, Raymond, Verre verwanten
Au revoir. Bon voyage. Au revoir.

Adrienne loopt Marie ineens achterna.

Adrienne Oh, Marie. Mag ik u helpen met aankleden?

Marie Ja.

Marie verlaat gearmd met Adrienne de kamer. Max volgt hen.

2 – Interieur – Slaapkamer Adrienne

Adrienne houdt de bruidsjaon van Marie voor zich en bekijkt zich dromerig in een spiegel. Marie heeft een mantelpakje aan. Adrienne legt de bruidsjaon op het bed, ze is een beetje triest.

Marie Waarom kijkt ge zo triestig, Adrienne? Trouwen is niet triestig.

Adrienne Oh, Marie. Als ge wist hoe ik u benijd.

Marie Op een dag komt ook uw beurt.

Adrienne Ja, als ik veel geluk heb. Wij zien hier nooit iemand, buiten op een trouwfeest of een begrafenis.

Marie Hij is er toch. En hij zit zelfs rechtover u.

Adrienne (Triest) Dat heb ik zelf zo geschikt met de plaatsen. Wat helpt het. Hij bekijkt me niet eens, mijnheer Raymond...

Marie (Teder) Adrienne...

Max (Off) Marie!

Marie Kom.

3 – Interieur – Eetkamer familie Dufour

Adrienne komt binnen en neemt opnieuw plaats rechtover Raymond.

Raymond Partis, mademoiselle?

Adrienne (Haar ogen neerslaand) Partis.

Raymond Zijt gij altijd zo stil, gij en uw zusters? Uw broer was niet zo 'n stille.

Adrienne glimlacht bedeesd.

Edmond Verstratsje

Hij zal nu ook wel verstillen, nu hij getrouwd is. Adieu de leute en het vrijgezellenleven...

Evarist Verstratsje

(Zijn glas leegdrinkend) Dat zal maar zijn tijd duren, tot het nieuwe er af is. Ik geloof dat er een gat is in mijn glas.

Edmond Verstratsje

In het mijne ook.

De Verstratsjes lachen hartelijk. Evarist neemt de fles likeur en schenkt bij. Raymond houdt zijn hand boven zijn glas. Tante Clémence kucht afkeurend. Edmond Verstratsje waagt het op een ietwat spottende wijze haar kuchje na te bootsen. Tante Clémence staat op, gevolgd door Victoire en Estelle.

Clémence (Tot mijnheer Dufour) Het is ook onze tijd.

Dufour Déjà!

Clémence Wij willen voor het donker thuis zijn... (Met een afkeurende blik in de richting van de Verstratsjes) ... en ik geloof dat iedereen genoeg heeft.

Mijnheer Dufour en de andere aanwezigen staan direct op. Tante Clémence en Victoire drukken hem koel de hand tot afscheid, terwijl Adrienne rap de mantels van de tantes gaat halen. Tante Estelle glimlacht gemoedelijk.

Estelle We hebben ons best geamuseerd, best geamuseerd.

Clara, Adrienne en Edmée helpen de tantes zeer toegewijd in hun mantels.

Clara Zorg goed dat ge geen kou vat, tante Clémence.

Edmée Vergeet uw bont niet om te slaan, tante Victoire.

Voor tante Estelle zijn al die plichtplegingen overbodig. Zij doet haar mantel aan zonder de hulp van Adrienne, die ze een kusje geeft. Tante Clémence, Victoire en Estelle verlaten de kamer. De andere genodigden staan er wat onwennig bij en voelen zich verplicht eveneens op te stappen.

Raymond Wel dan... nogmaals gefeliciteerd.

Raymond en de andere genodigden drukken mijnheer Dufour en zijn dochters de hand. Raymond bekijkt Adrienne nauwelijks.

Raymond Mademoiselle.

Adrienne kijkt Raymond teleurgesteld na. Raymond is direct in een geanimeerd gesprek verwickeld met de Verstratsjes. Mijnheer Dufour en de genodigden verlaten de kamer. Daar staan de drie zusters nu, verloren tussen de tafels met etensresten.

4 – Interieur – Salon familie Dufour

Clara, Adrienne en Edmée komen uit de eetkamer. Ze nemen plaats op hun stoelen bij het raam, waar hun handwerkjes liggen. Ze nemen ze lusteloos op, maar werken er niet aan. De gedempte stemmen van de kelners en de geluiden van het afruimen van de tafels zijn hoorbaar. Adrienne staart weemoedig voor zich uit.

Clara (Na een poos) Zouden ze nu al op de trein zitten?

Adrienne knikt, in zichzelf gekeerd, alsof ze Max en Marie ziet op de trein.

Clara Dat moet toch iets zijn, zo 'n huwelijksreis.

Adrienne (Zacht) Ja...

Clara Altijd te samen...

Adrienne knikt langzaam.

Adrienne Voor altijd...

Edmée Marie heeft geluk...

Adrienne knikt langzaam.

Clara Het moet maar triestig zijn, ongetrouwd blijven, zoals onze tantes.

Adrienne (Beslist) Zoals hen, zal ik nooit worden!

Clara Dat is gemakkelijk gezegd.

Mijnheer Dufour komt binnen.

Dufour (Opgewekt) C'était une belle journée. Une belle journée.

Clara (Onverschillig) Oui...

Dufour Max a fait un excellent choix! Une jolie fille, une belle fortune, et des espérances!

Clara (Geïrriteerd, bitter) Des espérances! Ik hoop dat ook wij dat geluk eens mogen proeven.

Dufour Tijd genoeg voor u, tijd genoeg.

Clara (Vinnig) Ja, voor ons is er altijd tijd genoeg! Ik ben dertig, Adrienne is achtentwintig, en ...

Dufour Qu'est-ce que ça prouve.

Clara Er is hier niets voor ons, niets!

Dufour Pas si fort! Les servantes! Voyons, du calme. Na zo 'n diner! Il était bon, hein. Wat denkt gij er van, Adrienne?

Raymond (Band) Partis, mademoiselle?

Adrienne Partis.

Raymond Zijt gij altijd zo stil, gij en uw zusters? Uw broer was niet zo'n stille.

Clara (Live. Ondertussen komt vader op met brieven)
 Er kwamen telegrammen, prentkaarten en brieven van de jonggehuwden. Een telegram uit Brussel dat zij daar goed aangekomen waren; een tweede telegram dat zij naar Parijs vertrokken; dan diverse prentbriefkaarten en twee brieven: één voor vader en een gezamenlijke voor ons, de drie zusters. Zij waren gelukkig: over en over gelukkig; wij hadden nooit gedacht dat twee mensen op aarde zo volkomen en volmaakt gelukkig konden zijn.

Adrienne (Leest) "Max is zo goed, zo ingoed en lief voor mij"

"Wie zou niet goed en lief zijn voor zulk een engel van een vrouwtje?" schrijft hijzelf verder in de brief!

Clara De trouwers reisden verder; zij hadden Parijs verlaten en toefden nu aan de Rivièra. En de brieven die daar vandaan kwamen spraken van wonderen, van een paradijs op aarde, zoals geen mens zich kon verbeelden die dat niet in werkelijkheid had aanschouwd en meegeleefd. 't Was om erbij te knielen en te bidden; en daarin een luxe, een weelde, nog veel meer dan te Parijs; een leven van genieten en verkwisten of er niets dan miljonairs meer op de wereld rondliepen.

Adrienne Marie heeft een kostuum tailleur en een hoedje laten maken in Parijs. En ze zijn aan de Rivièra geweest. Het is daar nog veel vrolijker en luxueuzer dan in Parijs, schrijven ze.

Clara En Max heeft gespeeld, op de bank van Monte-Carlo.

Adrienne En hij heeft driehonderd frank gewonnen!

Dufour Stommititeit. Dat hij maar niet te veel schrijft over dat geldspelen aan de tantes.
Adrienne wijst een passage in de brief aan.

Adrienne En ze zijn bij de Paus in Rome geweest! Op audiëntie! Kijk.

Clara Ze hebben hem gezien van heel dichtbij, omringd door kardinalen.

Dufour (Leest voor) Marie durfde haast niet op te kijken. Eén moment keek Zijne Heiligheid mijn richting uit, toen begon mijn hart te bonzen en durfde ook ik de ogen niet meer opslaan.

Edmée De Paus! Ze hebben de Paus gezien!

Dufour (Leest voor) Nu staan we op het punt terug te keren, we doen alleen nog even Parijs aan. Het wordt tijd dat we thuis zijn, mijn advocatenpraktijk wacht op me en Marie voelt zich niet te lekker. Het is niets ergs, we vertellen u wel alles als we terug zijn...

Mijnheer Dufour houdt op met lezen. Adrienne grabbelt de brief uit zijn handen. Samen met Clara en Edmée overleest ze in stilte een aantal passages. De deur wordt geopend door het dienstmeisje, die de tantes binnenlaat. Mijnheer Dufour en zijn dochters kijken op van dit onverwacht bezoek.

Clémence Ah, ik zie dat gij ook een brief hebt gekregen.

Tante Clémence neemt de brief onmiddellijk beet en begint te lezen.

Dufour Ha, Clémence. Gij ook?

Estelle (Enthousiast) Wij ook! De Paus! Ze hebben de Paus gezien!

Victoire Wat een eer! Oh, als ik er aan denk!

Dufour Doe uw mantels toch uit.

Clémence Nee, nee. We hebben geen tijd.

Estelle Dat kan niet anders dan een schoon huwelijk worden. De Paus!

Clémence Ja, maar over Parijs en de Rivi... Riviera heeft Max ons niets geschreven. En ook niet dat Marie niet te best is. Als ze terug zijn, stuur ze dan direct naar ons.

Dufour Natuurlijk.

Clémence Ik vind het ongepast om voor de Paus te verschijnen, tussen twee bezoeken aan Parijs in.

Dufour Bo, bo. Ik faut bien que jeunesse se passé.

Estelle Het is toch een eer. De Paus!

Clémence Een eer die lastig om dragen is. Nu Max de Paus gezien heeft en getrouwd is, zal hij zijn vroeger leventje maar beter stopzetten. Dat paardrijden en jagen met die mijnheer Raymond!

 Adrienne kijkt bang op.

Dufour Och, die Raymond heeft al nieuwe vrienden gevonden, die twee neven van Marie, de Verstratsjes.

Clémence (Vol misprijzen) Ja, soort zoekt soort. Kom, wij hebben wat beters te doen.

5 – Interieur – Slaapkamer

Adrienne friemelt zenuwachtig een de bedsprei.

Clara (Off) Adrienne! Waar zit ge toch? Max en Marie zijn terug!

Adrienne komt tot bedaren. Ze blaast een moment uit en loopt blij lachend in de richting van het huis.

6 – Interieur – Eetkamer familie Dufour

Adrienne loopt onstuimig naar Max en Marie, die omringd zijn door mijnheer Dufour, Clara en Edmée. Adrienne omhelst Max en Marie. Marie heeft een modieus mantelpakje aan, en een hoedje met een fel oranje strik. Max lacht zelfverzekerd.

Adrienne Eindelijk zijt ge terug, Marie. En wat een mooie tailleur. En uw hoedje!

Dufour Ik vind u anders maar vermagerd, Marie, en bleek. Max schreef dat ge ziek waart.

Max Niet ziek, wat ongesteld. Maar misschien hoort dat bij de omstandigheden.
Mijnheer Dufour en zijn dochters kijken niet-begrijpend op.

Clara Hoe... hoe bedoelt ge?

Max Wel, hoe gaat dat als men getrouwd is?

Clara Oh.

Marie Ik weet het nog niet zeker.

Clara (Stil) Nu al?

Opnieuw een onwennige stilte. Dan begint mijnheer Dufour nerveus, onbedaarlijk te lachen.

Clara Maar papa.

Mijnheer Dufour houdt op met lachen.

Adrienne (Tot Marie) Nu moet ge alles vertellen. Over Parijs, Monte-Carlo...

Dufour Eerst moeten ze de tantes bezoeken. Ze hebben het speciaal gevraagd.

Max Natuurlijk.

Adrienne Ik ga mee!

Dufour (Tot Max) En vertel hen alleszins van Marie's... ongesteldheid. Dat ze het van geen derden moeten horen.

Marie Ja, maar...

Max legt een geruststellende hand op Marie's schouder.

Max We vinden wel een gepast moment om het te zeggen.

Clara Zoudt ge die strik niet van uw hoedje nemen? Ge weet hoe de tantes zijn.

Max (Lacht) Ze moeten er maar tegen kunnen. We komen uit zonnige zuiden!

Clara (Live. Ondertussen scène klaarmaken voor woonkamer tantes)
Vader reed niet mee; er was geen plaats in het rijtuig. Ook achtte hij zijn tegenwoordigheid niet absoluut noodzakelijk.
Wij reden naar de tantes, op bezoek...

Geen van ons allen had er de minste zin in, maar wij voelden en begrepen allen, dat het geen dag langer mocht worden uitgesteld; dat het moest. Maar hoe wanneer zal ik het hun nu toch zeggen? vroeg Marie voor de zoveelste maal.

Als het te pas komt! herhaalde ik, ook voor de zoveelste maal.
Maar als het niet te pas komt?

7 – Interieur – Salon woning tantes

Het hoedje met de uitbundige strik wordt met verbazing bekeken door tante Clémentine en tante Victoire. Tante Estelle glimlacht vertederd. Tegenover hen zitten Max, Marie, Clara, Adrienne en Edmée. Onwennige sfeer.

Clémence En ge hebt dus goed weer gehad.

Max Heel goed weer, tante.

Clémence En ge hebt een goede reis gehad.

Max Een heel goede reis, tante.

Tante Clémence blijft onthutst staren naar de strik.

Max Eh... wij hebben voor iedereen een souvenirkje meegebracht... uit Rome.

De ogen van de drie tantes beginnen te schitteren. Max haalt drie luxueuze rozenkransen te voorschijn.

Max Alstublieft tante Clémence, alstublieft tante Estelle, alstublieft tante Victoire.

De tantes nemen de rozenkransen in ontvangst, als waren het langverwachte liefdesverklaringen.

Max (Plechting) Ze zijn gezegend door de Heilige Vader.

Clémence, Estelle, Victoire
(Sprakeloos) Oh. Oh. Oh.

Max En voor Eemlie heb ik ook iets mee.

Max haalt een kleinere rozenkrans te voorschijn.

Estelle En is die ook door de Heilige Vader gewijd?

Max Zeker, tante.

Clémence (Roept, opgewonden) Eemlie! Eemlie!

Eemlie, de meid, komt uit de keuken.

Clémence Kijk eens, Eemlie, wat mijnheer Max voor u uit Rome meeheeft.

Eemlie Een Paternoster.

Max Hij is in mijn tegenwoordigheid gezegend door Zijne Heiligheid de Paus.
Eemlie's handen beginnen te beven, ze veegt ze af aan haar schort.

Eemlie Maar mijnheer Max. Ik durf dat niet in mijn handen nemen.
Max legt de rozenkrans in haar handen. Eemlie begint onbedaarlijk te wenen.

Clémence Maar Eemlie toch.
Maar tante Clémence is zelf haar ontroering niet langer de baas en barst eveneens in tranen uit. Hetzelfde gebeurt met tante Estelle en Victoire. Ook Clara en Edmée wenen. Eén gezucht en geschrei.
Adrienne bekijkt triest dit hysterisch oude vrijstergeluk en begint dan ook stil te wenen, als om een eigen heimelijk leed.

8 – Exterieur – Tuin tantes

Clémence Max.
Max begeeft zich naar de tantes.

Clémence Ge weet Max, nu begint het serieus leven voor u. De vakantie is over.

Max Natuurlijk, tante. Binnen een paar dagen zit ik weer volop in mijn praktijk.

Clémence Dat uitrijden met die mijnheer Raymond, en dat...

Max (Snel) Daar zal ik geen tijd meer voor hebben, tante. Ge weet, ik heb ook plannen in de politiek.

Clémence En trek die twee neven van Marie niet te veel op. Het zijn lompe kerels.

Max Dat zijn wij ook niet van plan. Eh... in de eerstvolgende maanden zullen we toch niet veel bezoek kunnen ontvangen. Marie... eh... er is waarschijnlijk iets op komst... ge begrijpt...

Clémence (Onthutst) Meent ge... dat er al een kind moet komen?

Max (Pijnlijk glimlachend, onnozel) Dat denken wij toch, tante.
Tante Clémence kijkt Max verbijsterd aan. Tante Victoire gromt wat, en tante Estelle glimlacht schuw.

Clémence (Herpakt zich, mompelend) Gij moet het weten. Maar vertel dit nog aan niemand.

Max Nee, tante.

Clémence Surtout... surtout... laat er niets van merken aan de meid, die is zo babbelziek en het is waarachtig niet nodig dat zij zulke nieuwtjes in het dorp gaat colportereren.
(Koel) Au revoir.

Estelle (Hartelijker) Au revoir, Max.

Adrienne troost Marie.

Adrienne Maak u geen zorgen om de tantes. Zij verstaan dat niet. Zij zijn nooit getrouwd. Kom, lach eens.
(Band: paardengetrappel)

Raymond en de twee Verstratsjes.

Adrienne Och, god.

Raymond drukt Max zeer amicaal de hand. De Verstratsjes blijven wat op afstand en groeten met hun karwats.

Max Raymond! Ge hebt nieuwe vrienden gevonden, zie ik. En een nieuw paard hebt ge ook al!

Raymond groet sierlijk de dames.

Raymond Bonjour Marie, bonjour mesdemoiselles.

Raymond (Tot Max) Hoe was de reis?

Max Best. Weet ge wat, ik kom u spoedig eens bezoeken.

Raymond Ja, doe dat. Zoals vroeger.

(Twee groepjes lopen elk naar andere kant)

9 - Exterieur – Erf boerderij Raymond

Raymond en de twee Verstratsjes komen via de gewelfde poort het erf van Raymonds hereboerderij opgereden. Ze stappen af van hun paarden en overhandigen de teugels aan Jantje, de stalknecht. Twee honden komen op Raymond toegelopen. Raymond knuffelt ze uitvoerig. Manse, de oude keukenmeid staat reeds in het deurgat, ter verwelkoming. Raymond en de Verstratsjes begeven zich naar het huis.

Edmond Verstratsje

(Plagerig, met een knipoogje naar Raymond) Dag Manse. We gaan dood van de honger. Hebt ge soms een stukje brood of een paar aardappelen voor ons?

Manse (Familiair) Ja! Met een glas water er bij zeker! Kom maar binnen. Het eten is subiet klaar.
(Roept naar binnen) Tieldeken! Ze zijn er!

Tieldeken verschijnt naast Manse in de deuropening. Ze is een fris jong meisje.

Evarist Verstratsje
Ah! De schoonheid is er ook. Dag schoonheid!

Manse Gij zot. Kom, Tieldeken.

Manse en Tieldeken gaan naar binnen.

Evarist Verstratsje
(Tot Edmond) Hereboeren, dat heeft een leven, hè Edmond. Dat heeft twee meiden, één die zorgt voor de maag en een ander die het oog moet strelen.

Raymond schudt lachend het hoofd, terwijl hij zich met de Verstratsjes naar binnen begeeft.

10 – Interieur – Woonkamer Raymond

Manse komt uit de keuken.

Manse Wel, smaakt het?

Edmond Verstratsje
Zoals gij kunt koken, Manse. Een mens zou zich een beroerte eten.

Manse (Ongegeneerd) Ik kan 't zien. Uw hoofd is bijna zo rood als de wijn.

Raymond (Lacht) Het was zeer lekker, Manse. Hebt ge nog wat voor dessert?

Manse Natuurlijk. Hazepastei.

Edmond Verstratsje
Laat maar komen.

Manse begeeft zich naar de keuken.

Manse Tieldeken!

Raymond opent een fles Bourgogne. Tieldeken komt uit de keuken met de hazepastei. Ze bedient Raymond en de Verstratsjes.

Evarist Verstratsjes
Dank u, schoonheid.

Tieldeken lacht schuchter en gaat snel terug naar de keuken. Raymond schenkt de glazen van de Verstratsjes boordevol, hijzelf is tevreden met een halfvol glas. Edmond Verstratsje proeft knabbelend van de wijn en bekijkt het etiket op de fles.

Edmond Verstratsje

Ha! De oude Clos Vougeot! Ik ken er die nu pompwater aan het drinken zijn bij hun eten.

Raymond Wie?

Edmond Verstratsje

Al de getrouwde mannen, met Max op kop. Ze weten niet wat ze missen, de onnozelaars.

Raymond Och, als ge trouwt, doet ge afstand van een en ander, maar ge wint iets ook.

Edmond Verstratsje

Wat dan? Een vrouw? Dat is het niet waard. Trouwen, dat is zich laten vangen. Gedaan met het schoon leven.

Raymond Toch geloof ik dat Max gelukkig is.

De twee Verstratsjes werpen elkaar een ondeugende blik toe.

Evarist Verstratsje

Misschien wordt gij binnenkort ook zo gelukkig, Raymond.

Raymond Ah ja?

Evarist Verstratsje

(Lomp schertsend) Wij hebben onze ogen niet in onze zak, hè Edmond.
(Fluisterend) Die Adrienne Dufour, zoals die naar u loerde op het trouwfeest!

Raymond Adrienne Dufour?

Edmond Verstratsje

Ja, ja. Die is stapelzot van u. Eén keer ja zeggen voor de pastoor en ge hebt hier een bazin in huis. Dat is het enige wat gij hier nog te kort hebt.

Het moet even tot Raymond doordringen. Dan begint hij hartelijk te lachen, té hartelijk eigenlijk.

Evarist Verstratsje

Ja, ja. Pas maar op.

Raymond Kom, dwazeriken, eet uw dessert op. Nog een likeurtje en een sigaar en dan begeleid ik u nog een eind. (Licht wordt donker)

Raymond zit te piekeren bij de open haard. Hij streelt afwezig zijn slapende honden.

Clara (Live) Trouwen!... zou hij wel ooit trouwen? Zijn schone vrijheid prijsgeven! Zijn meesterschap delen? Hij had er nog niets geen zin in. Hij voelde zich nog steeds zo vrij en blij gelijk een vogel in de lucht. Alleen kon je leven naar verlangen, zonder dat iemand aan je doen en laten iets aan te merken of af te keuren had. Je stond op wanneer je wilde, je liep de ganse daag in je sportkleren rond, je at en je dronk wat je wenste, je rookte in alle kamers, tot in je bed als je daar lust in had. Met een vrouw moest dat alles veranderen. Je had dan wel een vrouw wanneer je die verlangde; je hoefde er niet voor naar de stad te lopen en ze met anderen te delen; je had je eigen vrouw en dat waas zeker heerlijk, maar er stond ook zoveel tegenover.

Manse komt uit de keuken met een kruikje en een glas.

Manse (Familiair, bemoederend) Hierzie, mijnheer Raymond. Ik heb er een ferme scheut rum bij gedaan. Dat zal u deugd doen.

Raymond ontwaakt uit zijn gemijmer. Hij is blij dat Manse zijn eenzaamheid verbreekt. Hij kijkt in de kruik.

Raymond Zo 'n kruik! Dat krijg ik nooit op, Manse. Drink er liever eentje mee.

Manse Maar mijnheer Raymond!

Raymond (Lachend) Vooruit! En roep Tieldeken.

Manse gaat giechelend naar de keuken. Ze komt terug met twee glazen. Tieldeken volgt haar. Manse schenkt in.

Manse Wel, op uw gezondheid, mijnheer Raymond.

Ze klinken en drinken. Tieldeken moet hoesten.

Manse Ge moogt zo gulzig niet drinken. Ge zult zat worden.

Maar Manse moet nu ook hoesten. De beide vrouwen hoesten en giechelen. De honden worden er wakker van.

Manse Pardon... pardon... Dat is nu toch geen gezicht, vrouwen die drinken. Kom Tieldeken...

Giechelend verdwijnen Manse en Tieldeken met hun glas naar de keuken.

Raymond (Tot zijn honden) Ziet ge wel dat wij hier geen vrouw nodig hebben. Wij hebben het goed samen.

11 – Interieur – Slaapkamer Adrienne – Dag

We zien wat Adrienne droomt: Adrienne trekt haar trouwjapon uit. Marie helpt haar. Er ligt een mantelpakje klaar op het bed.

Marie (Band) Oh, wat ben ik blij voor u, Adrienne. Ziet ge wel dat ook uw beurt komt.

Adrienne knikt, gelukkig. Marie houdt de trouwjapon voor zich en bekijkt zich in de spiegel.

Marie (Band) Ge waart een schitterend koppel, in de kerk.

Raymond (Band) (Off) Adrienne!

Adrienne (Band) Ik kom, Raymond!

Adrienne loopt weg.

12 – Interieur – Salon familie Dufour

Clara en Edmée zitten bij het raam, met hun handwerkjes. De rust wordt verstoord door naderend hoefgetrappel. Adrienne komt op. Ze ziet Raymond, te paard, voorbij het huis passeren. Adrienne schuift het gordijn wat opzij. Raymond wuift in haar richting. Adrienne wuift terug. Clara en Edmée zijn achter Adrienne komen staan. Ook zij wuiven aarzelend terug. Ze gaan terug zitten.

Clara (Een beetje jaloers, half verwijtend) Het is al de derde keer dat hij passeert, deze week.

Adrienne (Inwendig juichend) Ja...

13 – Interieur – Eetkamer familie Dufour

Max, die zijn mantel aanheeft, komt op.

Max Wel, wat is er zo dringend? Ge wilde mij spreken?

Clara (Fluisterend) Kom.

Clara en Edmée slaan een sjaal om. Ze begeven zich met de verwonderde Max naar de tuin. Adrienne kijkt hen ongerust na.

14 – Exterieur – Tuin familie Dufour

Max Wel?

Clara Het is uw vriend, mijnheer Raymond. Om de twee of drie dagen komt hij hier onder onze vensters paraderen...

Edmée ... Het is voor Adrienne, dat hij komt.

Clara De buren beginnen al te lachen. Het schijnt dat mijnheer pastoor het ook al weet.

Max (Nuchter) Hoe weet gij dat?

Clara vindt niet direct een antwoord. Ze merkt dat Adrienne hen angstig bespiedt vanuit de eetkamer. Ze leidt Max verder de tuin in.

Max Kijk, als het hem ernst is, is daar weinig tegen in te brengen. Hij is geen slechte partij.

Clara Ja, maar dat over en weer gewuif, de opspraak... Zelfs in de kerk...

Max (Met gezag) Maak u geen zorgen. Het beste is af te wachten.

Clara We moeten papa inlichten.

Max Doe dat vooral niet. Papa is veel te opvliegend. Beloof me dat ge niets doet. We moeten afwachten.

15 – Interieur – Eetplaats familie Dufour

Adrienne kijkt angstig als Max, Clara en Edma terug binnen komen.

Dufour (Off) Tiens! Tiens! Wat is dat? Quel bon vent vous amène?

Adrienne verwijdt zich van het raam. Tante Clémence, Estelle en Victoire en mijnheer Dufour komen binnen. Tante Clémence en Victoire hebben een harde trek om hun mond, tante Estelle heeft iets smekends in haar blik.

Dufour Rien de grave, j'espère?

Max, Clara en Edmée komen uit de tuin.

Clémence Dat is goed. Nu zijn we compleet.

Dufour Maar zet u toch. Wat is er toch?

De tantes blijven rechtstaan. Tante Clémence kijkt naar de open keukendeur.

Clémence Kan niemand ons afluisteren?

Max haast zich om de deur dicht te doen.

Clémence Ik kom om u voor iets te waarschuwen. Misschien weet u er al zelf iets van. In alle geval, wij weten het. Is het u niet opgevallen dat die mijnheer Raymond, van de boerderij "Carvin", hier zo dikwijls te paard voorbijrijdt?

Tante Clémence kijkt Adrienne recht in de ogen. Adrienne voelt de grond onder zich wegzakken. De anderen staan er zo stom bij als beelden. Tante Estelle kijkt Adrienne meewarig aan.

- Dufour Wat... wat bedoelt ge? Ik heb hem een paar keer zien passeren met de Verstratsjes, ja...
- Clémence En weet ge waarom hij zo dikwijls passeert? Om het hof te maken aan een van uw dochters... aan Adrienne!
- Adrienne (Bijna onhoorbaar) Oh!
- Dufour Bo, bo, bo! Hoe weet ge dat?
- Clémence Wij weten het. Dat is voldoende. Wist gij dat, Max, Clara, Edmée?
- Max (Stotterend) 't Is... 't is te zeggen...
- Clara en Edmée stamelen onduidelijke antwoorden.
- Clémence Wel, nu weet ge het. En ge weet meteen wat u te doen staat. Ge kunt natuurlijk overwegen hem in de familie op te nemen, dat zijn uw zaken. Wij komen er alleen maar voor waarschuwen. Wij willen met dergelijke sujets niets gemeen hebben.
- Tante Victoire knikt beamend, tante Estelle is doodongelukkig.
- Dufour Bo, bo, bo. Is dat niet wat overdreven?
- Clémence Overdreven? Het gaat om de reputatie van uw dochters, van uw gezin, van de hele familie.
- Dufour Ja, ja. Maar wij kunnen hem toch niet verbieden hier voorbij te rijden.
- Clémence Ge kunt wel uw dochters verbieden voor het raam te springen als hij passeert. Voilà.
- Tante Clémence wil de kamer verlaten.
- Dufour Maar ge blijft toch koffie drinken?
- Clémence Nee.
- Max doet bereidwillig de deur open voor de tantes.
- Clémence Laat maar.
- Tante Clémence, Estelle en Victoire verlaten de kamer. Er valt een onwennige stilte.

- Dufour (Na een poos) Wel, ik heb nog werk te doen.
- Mijnheer Dufour verlaat de kamer.
- Max (Met gezag) Dus, in elk geval, niet meer voor de ramen komen, als hij voorbijrijdt!
- Clara Ja, maar...
- Max Ge hebt het gehoord. Of wilt ge dat ze u onterven? Ze kunnen hun testament nog altijd veranderen.
- Max verlaat de kamer. Clara en Edmée kijken naar Adrienne. Ze voelen zich een beetje schuldig. Adrienne begint ingehouden, hevig te wenen.

16 – Exterieur – Woning familie Dufour

We horen paardengetrappel. De zussen kijken strak voor zich uit.

- Clara Raymond veronderstelde dat de meisjes waren uitgegaan en dat hij ze wel bij het terugkeren zou zien. Doch evenmin bij zijn terugkomst was iemand zichtbaar en Raymond voelde zich werkelijk teleurgesteld, terwijl de Verstratsje, die zijn dépit wel merkten, in stilte grinnikten.
- Reeds de volgende ochtend was hij daar terug, alleen ditmaal. Alweer geen levend wezen bij de ramen. Raymond begreep er niets van. Hij reed een heel eind, kwam terug, zag nogmaals niemand. Toen hij twee dagen later nog eens passeerde en alweer niemand ontwaarde, begreep hij dat er iets gebeurd moest zijn. Maar wat? Hoe zou hij erachter komen? Er was geen enkele aanleiding voor hem om bij de familie Dufour op bezoek te gaan. Als Max daar nog woonde, ja dan!... Max!... Als hij een s naar Max toeging? Eigenlijk had hij 't allang moeten doen! Hij was hem een bezoek verschuldigd; sinds zijn huwelijk had hij hem nog niet eenmaal opgezocht. Daar zou hij zonder twijfel iets vernemen, indien er althans iets te vernemen was.
- Sinds hij rijk getrouwd was, sinds hij iets van de grote, wijde wereld had gezien en geproefd, sinds hij als een ernstig lid van de samenleving was gevestigd en weldra zou vader worden, hadden zich voor Max horizonten van nieuwe ambitie geopend. Hij was van plan om in het politiek strijdperk te treden: hij wilde provinciaal raadslid en wellicht volksvertegenwoordiger worden. Om zijn doel te bereiken had hij gezag en steun nodig en mochten hem geen hindernissen in de weg worden gelegd. Een hindernis zou zijn een ongewenst huwelijk van een van zijn familieleden; een steun daarentegen, een verbintenis die door de tantes, met het prestige van hun aanzienlijk fortuin, zou worden goedgekeurd.

17 – Interieur – Salon woning Max

Een pralerig salon. Aan de wand: een foto van de Paus en huwelijksfoto's van Max en Marie. Raymond is in stadskledij, hij zit in een zetel, rechtover Max. Raymond kijkt rond.

Raymond (Jongensachtig ondeugend) Chique! Maar ja, als advocaat zijn ge wel verplicht zeker.

Max (Koeltjes) Wel...

Raymond (Na een korte pauze) Gaat ge nog jagen, of zo...

Max Ik heb geen tijd meer.
(Te vormelijk) Een glas wijn?

Raymond (Verkilt eveneens) Nee, dank u. Ik kom eens kijken hoe ge 't stelt.

Max Goed.

Raymond Ik heb het gehoord. Ge gaat u ook in de politiek wagen.

Max knikt.

Raymond En bij uw vader thuis? Alles goed?

Max Alles goed, tenzij...

Raymond Tenzij?

Max Het is goed dat ge eens komt. Ik wou u over iets spreken.

Raymond Ah!

Max Over dat paardrijden voor het huis.

Raymond Hoezo?

Max Wel, de mensen roddelen rap, en... de tantes hebben er van gehoord... ge begrijpt...

Raymond (Korte poos) De tantes... zijn mij niet goedgezind?

Max Wel...

Raymond (Gekrenkt) Ik dacht anders dat de straat van iedereen was. Maar ze mogen gerust zijn, ze zullen mij niet meer zien.

Raymond staat op. Max doet niets om hem te weerhouden en begeleidt hem naar de deur.

18 – Interieur – Gang woning Max

Max begeleidt Raymond naar de voordeur.

Max (Laf) We blijven toch even goede vrienden?

Raymond (Uit beleefdheid) Waarom niet? Mijn groeten aan Marie.

Max doet de voordeur open. Raymond gaat naar buiten.

Clara En meteen wipte hij op het rijtuig en was weg. Zijn eerste gevoel toen hij weer met volle longen de vrije lucht inademde was een wonderbare kalmte. Een kalmte van bevrijding, van verlossing, zoals iemand voelen moet die ongedeerd aan een dodelijk gevaar ontsnapt is. Het juichte en jubelde in hem op, het was of hij, in plaats van hoon, een hulde had ontvangen. Eerst na een hele poos werd hij zich bewust, dat het zijn gekrenkte trots was die aldus zijn gevoelens stemde. Wel zo, de tantes vonden hem niet goed genoeg voor een van hun nichtjes! Best zo, hij zou dat nichtje kalmpjes met rust laten. Gelukkig... tienmaal gelukkig dat hij nog niets positiefs in die richting gewaagd had! Paardrijden onder haar ramen, wat had zulks te betekenen? Iedereen had het recht om daar te komen paardrijden. Was dat misschien een bepaalde liefdesverklaring...? Een formele huwelijksaanvraag? De tantes...! De tantes...! grinnikte hij spottend in zichzelf.

Hij nam zijn krant, maar hij begreep niet wat hij las. Het was ook niet de moeite waard om te begrijpen wat de krant bedoelde. Hij sloot zijn ogen en dommelde zachtjes in slaap. Hij droomde en had vreemde visioenen. Het kwam hem voor of hij droeve jammerklachten hoorde en of hij wezens om zich heen zag in diepe smart en tranen. Het waren vrouwen, het was vooral één vrouw, maar wat hij ook deed, hij kon haar gezicht niet zien, noch haar herkennen.

Hij scheen te weten wie zij was en kon haar naam niet vinden. Hij draaide om haar heen, hij sprak haar smekend en weldra ook schreiend aan, maar telkens wendde zij zich van hem af en verborg het snikkend hoofd in haar bevende handen. Hij wilde haar volgen en zij verbood het hem, hij riep haar bij zich en zij weigerde te komen. Zij was de smart en de droefheid op zichzelf, de hopeloze smart die niets dan lijden kennen mag.

Hij staat op en loopt nerveus rond. Hij gaat opnieuw zitten, staart voor zich uit en slaat ineens een paar keer met zijn vuist op tafel.

Raymond Ja! Ja! Ja!

Manse komt uit de keuken.

Manse Wat was dat? Zijn de luiken opengewaaid?

Raymond Manse, morgen gaat ge in alle stilte naar Floorke, de koetsier van de Dufours. Zeg hem dat ik hem wil spreken.

Manse Floorke?

Raymond Ge zorgt dat de Dufours er niets van merken. Verstaan?

Manse (Nieuwsgierig) Ja, maar...

Raymond En ga nu maar slapen.

Manse Eh... goed. Slaapwel dan.

Manse gaat naar de keuken. Raymond neemt pen en papier en schrijft: Geachte juffrouw Adrienne.

19 – Exterieur – Tuin familie Dufour

Adrienne wandelt lusteloos in de tuin. Floorke verschijnt aan het tuinhekken.

Floorke (Fluisterend) Juffrouw Adrienne. Juffrouw Adrienne.

Adrienne bemerkt Floorke en gaat verwonderd naar hem toe. Door de tralies van het hekken overhandigt Floorke haar een brief.

Floorke Van mijnheer Raymond van de Carvin.

Adrienne schrikt hevig, stopt de brief onder haar kleren en gaat zich snel verbergen achter een struik. Ze scheurt met bevende handen de envelop open en leest de brief.

Adrienne (Ontdaan) Oh! Raymond! Raymond! (Adrienne af)

20 – Exterieur – Erf boerderij Raymond

Floorke komt bij Raymond die op scène is blijven zitten.

Raymond (Binnensmonds) Eindelijk!

Raymond gaat Floorke tegemoet. Floorke overhandigt Raymond een brief van Adrienne. Raymond stopt hem rap weg en geeft Floorke wat geld.

Raymond Ge weet hoe we afgesproken zijn, hè.

Floorke Ja, mijnheer Raymond. Op mijn erewoord van eeuwig zwijgen.

Stem Adrienne

(Raymond leest) Ik ook heb u lief, meer dan ik kan zeggen. Maar ik kan niet ingaan op uw verzoek om u in het geheim te ontmoeten. Ik durf niet. Ik smeed u, schrijf me niet meer en probeer niet me te ontmoeten. We moeten wachten, wachten in de hoop op betere tijden. Ik blijf u altijd trouw en zal u nooit of nooit vergeten. Uw liefhebbende Adrienne Dufour.

Raymond (Wat teleurgesteld) Wachten? Wachten?

Hij bekijkt opnieuw de brief. Dan knikt hij vastbesloten.

Raymond We zullen wachten! (Raymond af)

21 – Interieur – Salon familie Dufour

Clara en Edmée zitten met hun handwerkjes bij het raam.
Adrienne komt binnen en neemt haar vaste plaats in. Ze begint een nieuw handwerk.

Clara Doet ge niet verder aan uw handwerk?

Adrienne Nee. Ik begin aan iets nieuws, iets groots.

Clara Wat dan?

Adrienne (Liegt) Ik weet nog niet, een tafelkleed, of zo...

Clara Dat zal veel tijd in beslag nemen.

Adrienne (Eigenzinnig) Ik heb de tijd. Ik heb de tijd.

22 – Exterieur – Tuin familie Dufour

Floorke begeeft zich naar de houtmijt. Hij neemt een veilig verborgen brief van Adrienne uit de houtmijt en legt er een van Raymond in de plaats. Adrienne slaat hem van op afstand gade. Floorke verlaat de tuin via het tuinhekken. Adrienne gaat omzichtig naar de houtmijt, neemt de brief van Raymond, drukt hem innig tegen haar lippen en leest hem, stopt hem bij zich en gaat terug binnen.

23 – Interieur – Salon familie Dufour

Max werpt de deur van het salon open. Clara, Adrienne en Edmée, die bij het raam zitten met hun handwerkjes, kijken verbaasd op naar zijn verwilderde verschijning.

Clara Max! Wat is er gebeurd!

Max (Buiten adem) Ik... ik ben vader geworden!

Clara, Adrienne, Edmée
Oh! Max! Ah! Proficiat!

De drie zusters vliegen Max om de hals.

Max (Fier als een gieter) Het is een zoon!

Adrienne (Stil) Oh, wat ben ik blij. Wat ben ik blij voor Marie.

Clara En, heb je al een naam gevonden?

Max Wel, Marie wou hem Henri noemen, naar haar vader zaliger. Maar we gaan hem Clément noemen. Naar tante Clémence. Als tante akkoord gaat, tenminste.

Clara Ze zal zich zo vereerd voelen. En wie zijn meter en peter?

Max Tante Clémence natuurlijk. En papa zal ik vragen om peter te zijn. Is hij niet thuis?

Clara Nee. Wat zal hij gelukkig zijn. Het eerste kleinkind. Een jongen!

Adrienne En hoe stelt Marie het?

Max Goed, goed...

Adrienne Is alles goed verlopen voor haar?

Max Ja, ik zeg het toch.

Adrienne begint stilletjes te wenen.

Edmée Kijk, die begint nu te wenen.

Adrienne Ik ben gelukkig voor Marie.

Max, Clara en Edmée lachen. Adrienne lacht doorheen haar tranen.

24 – Interieur – Huiskamer Max

(Marie en Adrienne off)

Max Op de gezondheid van de peter en de meter.

Mijnheer Dufour glimlacht breed, tante Clémence laat een soort vriendelijke grimas zien.

Dufour Op de moeder en het kind! En de voortzetting van het geslacht Dufour!

Max Spijtig dat tante Victoire ziek is.

Clémence Complete rust, heeft de dokter gezegd. Ze moet minstens twee weken het bed houden.

Max Dat ze juist nu moet ziek zijn.

Adrienne (Op) Wat is hij mooi. Zo klein... ik heb hem in mijn armen gehouden.

Clémence Dat mag Marie niet toelaten. Dat is gevaarlijk. Een pasgeboren kind hoort in de armen van zijn moeder.

Adrienne gaat afzonderlijk gaan zitten.

Dufour Het is zo 'n schoontje.

Max Het lijkt op u. Een echte Dufour.

Dufour (Lachend) Dat belooft!

Clémence (Tot mijnheer Dufour) Hoe zit dat nu met haar? Met die mijnheer, eh... Raymond?

Dufour Niets, eh...

Max (Snel) Dat is absoluut uit en vergeten. Ze denkt niet meer aan hem.

 Tante Clémence knikt tevreden. Tante Estelle gaat bij Adrienne.

Estelle Ge moet niet kwaad zijn op haar. Ze is nu eenmaal zo.

 Adrienne glimlacht zwakjes naar tante Estelle.

Estelle (Na een korte poos) Denkt ge nog altijd aan hem?

Adrienne (Stil) Ja...

Estelle Ik heb ook zo 'n liefde gekend, lang geleden.

Adrienne Gij, tante?

Estelle Ja, maar het mocht ook niet zijn... Het mocht ook niet zijn...

 Tante Estelle legt teder haar hand op de arm van Adrienne.

Estelle Kom nu.

 Adrienne knikt. Iedereen verlaat het salon. Adrienne staart voor zich uit. Ze krijgt een brief van Floorke.

Stem Raymond
 Ik kan niet meer! Ik kan niet meer! Ik wil u zien!

 Adrienne leest hoogst opgewonden een brief van Raymond.

Stem Raymond
 Ik wil u zien! Ik hou oneindig veel van u, maar ik moet en zal u tenminste één keer ontmoeten. Morgen avond om negen uur aan de haag achter uw tuin...

 (Lichtverandering. Kerkklok slaat 9u)

 Adrienne kijkt geschrokken op.

Raymond wacht aan de buitenkant van de haag. De klok op de kerktoren slaat negen slagen. Raymond loert door de haag of Adrienne nog niet aankomt. Hij wordt ongeduldig, tot hij de schim van Adrienne bemerkt. Ze komt haastig op hem toegelopen.

Raymond Adrienne!

Raymond kruipt door de haag en sluit Adrienne in zijn armen.

Adrienne Nee... Niet doen.

Raymond (Onstuimig) Adrienne!

Adrienne Ik moet weg. Ze zullen me zoeken.

Raymond Geef me één minuut, één seconde.

Adrienne Ik mag niet.

Raymond Zeg me wanneer ik mag terugkomen.

Adrienne Ik weet niet. Ik durf niet.

Raymond Ik kom morgen terug, overmorgen, iedere dag als ge wilt.

Adrienne (Zwak) Nee...

Raymond Hoelang moet dat wachten nog duren, Adrienne?

Adrienne Ik weet het niet. Mijn tantes... Ik moet weg.

Adrienne maakt zich los uit de omhelzing.

Raymond Ik zal u schrijven!

Adrienne loopt weg.

Raymond (Indringend) Adrienne!

Adrienne blijft staan.

Raymond Adrienne, houdt ge van me?

Dufour (Off) Adrienne! Adrienne!

Adrienne Oooh!

Adrienne verdwijnt tussen de heesters. Raymond kijkt haar teleurgesteld na, dan kruipt hij door de haag.

26 – Interieur – Eetkamer familie Dufour – Avond

Adrienne komt uit de tuin. Max en mijnheer Dufour staan op het punt om snel het huis te verlaten. Clara en Edmée doen hun mantels aan. Bedrukte gezichten.

Dufour Waar zat gij toch, Adrienne?

Adrienne (Angstig) Ik... ik... Wat gebeurt er?

Max Het gaat snel bergaf met tante Victoire.
(Tot mijnheer Dufour) De pastoor en de notaris zijn al bij haar.

Dufour De notaris ook? Dan moeten we ons haasten.

Clara Wij gaan mee.

Edmée Gaat gij ook mee, Adrienne?

Adrienne Nee, ik voel me niet goed.

Mijnheer Dufour, Max, Clara en Edmée verlaten de kamer. Adrienne barst in snikken uit.

27 – Interieur – Biechtstoel

Adrienne zit geknield in de biechtstoel. Ze kijkt schuld bewust, afwachtend door het getralied luikje naar de pastoor, die een korte poos, langzaam knikkend, nadenkt.

Pastoor (Met een zucht) Ge hebt tegen het gebod van uw familie gehandeld en ge hebt uw familie belogen. Ik kan u enkel de absolutie geven, als ge diep berouw voelt en u vast voorneemt die persoon niet meer te ontmoeten.

Adrienne Ik... ik heb berouw en ik beloof het.

De pastoor knikt langzaam. Hij vouwt zijn handen en verdiept zich in een kort gebed. Adrienne begint stilletjes te wenen. De pastoor kijkt haar een beetje geschrokken aan.

Pastoor Ge moet vertrouwen hebben in Gods Genade. Blijf hopen en bid. Dan kan alles nog goed komen en zal onze lieve Heer zich over u ontfermen. Voor uw penitentie drie Onzevaders en drie Weesgegroeten.

Adrienne buigt het hoofd, terwijl ze de zegen ontvangt van de priester.

Pastoor Ga in vrede.

Het luik gaat dicht. Adrienne droogt haar tranen af.

28 – Close-ups handen Raymond en Adrienne

We zien afwisselend de handen van Raymond en Adrienne, die brieven schrijven.

Stem Raymond

Zaterdag 28 mei... Mijn teerbeminde Adrienne...

Stem Adrienne

Woensdag 16 juni... Mijn teerbeminde Raymond...

Stem Raymond

Vrijdag 1 juli...

Stem Adrienne

Zaterdag 16 juli...

Stem Raymond

Zaterdag 30 juli...

Stem Adrienne

Donderdag 18 augustus...

Stem Raymond

Zondag 28 augustus...
(Heftig) Mijn teerbeminde Adrienne...

29 – Interieur – Woonkamer Raymond

Een getormenteerde Raymond is een brief aan het schrijven. Hij staart voor zich uit.

Stem Raymond

... Ik hou dit niet langer vol, mijn geliefde. Ik wil u zien. Als u echt van mij houdt, kom dan morgenavond. Ik zal aan de haag op u wachten. Ik wil u zien. Ik wil u zien...

Raymond schrijft gejaagd verder.

30 – Exterieur – Haag tuin familie Dufour – Avond

Raymond en Adrienne vallen onstuimig in elkaars armen.

Raymond Eindelijk...

Adrienne blijft langdurig tegen Raymond aangedrukt. Raymond wil haar hoofd optillen, maar ze blijft zich wanhopig aan hem vastklampen, tot ze toch toelaat

dat Raymond haar aankijkt. Het gelaat van Adrienne heeft iets verwrongens, ze ziet er vermagerd en onaantrekkelijk uit.

Raymond (Geschrokken) Wat is er, Adrienne? Zijt ge ziek?

Adrienne Ik heb zoveel afgezien.

Raymond sluit haar beschermend in zijn armen.

Raymond Vergeef me. Ik weet dat ik u niet met rust laat, maar ik moest u eens zien. Zijt ge niet blij mij te zien?

Adrienne Ja... maar het is niet juist... mijn familie... Al die maanden belieg en bedrieg ik hen. Ik kan niet meer, Raymond.

Raymond Ik weet het. Het moet een hel zijn voor u. Ik ben vrij, terwijl gij... Zo kunnen we toch niet verder, Adrienne?

Adrienne (Zonder overtuiging) We moeten geduld hebben.

Raymond Hoelang nog? Eén jaar, twee jaar? Waarop moeten we wachten? Tot uw tantes van gedacht veranderen? Tot ze... gestorven zijn?

Adrienne Wat moeten we dan doen?

Raymond (Na een korte poos) Zoudt ge... zoudt ge samen met mij durven weggaan?

Adrienne Ooh!

Raymond (Sussend) Nu niet direct. We kunnen nog wat geduld hebben. Maar als er geen verandering komt... binnen een maand misschien... Zoudt gij dat durven doen voor mij, Adrienne, uw thuis verlaten?

Adrienne (Totaal in de war) Ik weet niet... ik...

Raymond We houden toch van elkaar. We zullen niet anders kunnen. Vergeet uw tantes met hun geld. Ze haten mij omdat... alleen maar omdat ik een man ben, veronderstel ik. En als ze u onterven, ik heb geld genoeg. We moeten durven leven, Adrienne, leven.

Adrienne kijkt hem ineens overdreven vastbesloten aan, met een holle blik.

Adrienne Ja! Ja! We gaan samen weg! Ge moet mij schaken! Binnen een maand! Het is juist wat we doen, juist...

Adrienne omhelst Raymond al te onstuimig. Raymond schrikt op. Hij tracht haar tot bedaren te brengen.

Raymond Adrienne, mijn liefste Adrienne...

Adrienne Ja! Raymond, mijn liefste!

Adrienne overlaadt Raymond met kussen. Raymond voelt zich niet op zijn gemak. Hij kijkt of er niemand te zien is in de tuin.

Raymond Ge zoudt beter terug naar binnen gaan, Adrienne. Straks komt er iemand in de tuin, en...
(Smekend)
Adrienne...

Adrienne laat Raymond los.

Adrienne (Te zelfzeker, onnatuurlijk) Tot binnen een maand, Raymond.

Adrienne draait zich ineens om en loopt in de richting van het huis.

Raymond (Roept haar na) Ik zal u schrijven.

Raymond kijkt haar bezorgd na en kruipt dan door de haag.

Vanuit de eetkamer zijn opgewekte stemmen hoorbaar. Mijnheer Dufour roept richting tuin.

Dufour Adrienne, waar blijft ge toch?

31 – Interieur – Eetkamer familie Dufour

Mijnheer Dufour, Max, Clara en Edmée verkeren in een opgewekte stemming. Clara schenkt port in. Adrienne komt binnen, afwezig.

Dufour Ha! Moet gij misschien niet klinken op Max' verkiezing! Provinciaal Raadslid! Voor zo 'n nieuws mag men zijn handwerk toch wel even laten liggen, nietwaar monsieur le conseiller!

Max lacht zelfvoldaan.

Max Pas op. Binnenkort moogt ge misschien zeggen: mijnheer de volksvertegenwoordiger!

Clara schenkt Adrienne ondertussen een glaasje port in. Adrienne raakt het niet aan.

Max En ik heb nog meer nieuws.

Max pauzeert gewichtig. Allen, buiten Adrienne kijken vol spanning toe.

Max Ik word weldra opnieuw vader. Marie is opnieuw in blijde verwachting.

Clara Oh! Max!

Dufour (Lachend) Proficiat! Proficiat! Als gij zo voortdoet, gaat ge er vijftien hebben.
Max knikt zelfvoldaan.

Edmée Wat een geluk!
Clara en Edmée zijn Max om de hals gevlogen. Mijnheer Dufour drukt Max plechtig de hand. Adrienne blijft apart staan.

Dufour (Luchtig) Wat scheelt er, Adrienne? Gaat ge weer beginnen wenen?

Adrienne (Doet haar best) Proficiat Max.
Het dienstmeisje laat Eemlie, de dienstmeid van de tantes binnen.

Dienstmeisje Mijnheer Dufour...

Dufour Wat is er?

Eemlie Mijnheer Dufour, ik ben gezonden door juffrouw Clémence. Juffrouw Victoire... juffrouw Victoire is schielijk overleden.

Max Wat?

Eemlie Ja, mijnheer Max. Zo plots. Juffrouw Clémence dacht dat ze sliep, en...

Max Kom, papa. Wij moeten er direct naartoe.

Dufour (Tot zijn dochters) Ja. Doe uw mantels aan.
Allen begeven zich naar de gang.

32 – Exterieur – Kerkhof

De teraardebestelling van juffrouw Victoire. Rond het familiegraf met de kist staan de pastoor, drie onderpastoors en koorknapen. Verder de familie Dufour: mijnheer Dufour, Max, Marie, tante Clémence, tante Estelle, Clara, Adrienne, Edmée, de twee Verstratsjes en een aantal verre verwanten. Verderop: prominenten en dorpelingen. De pastoor beëindigt zijn gebeden.

Pastoor Anima ejus, et anima omnium fidelium defunctorum, per misericordiam Dei requiescant in pace.

De pastoor, de drie onderpastoors en de koorknapen verwijderen zich.
De prominenten lopen handendrukkend de rij van de familie Dufour langs.
Mijnheer Dufour en Max staan de eersten in de rij.

Prominent 1 Innige deelneming.

Dufour, Max Dank u.

Prominent 2 Innige deelneming.

Dufour, Max Dank u.

Baron Mes condoleances.

Zoon Baron Mes condoleances.

Dufour, Max Merci monsieur le baron, merci.

Max (Fier, tot Dufour, fluisterend) Mijnheer de baron en zijn zoon.

Prominent 3 Innige deelneming.

Dufour, Max Dank u.

Graaf Monsieur Dufour. Mes condoleances.
(Tot Max) Cher ami.

Dufour, Max (Met een buiging) Monsieur le Comte.

Max (Erg gevlaid, fluisterend) Graaf de Villermond, de voorzitter van de Provincieraad.

Dufour Wat een eer. Wat een eer.

Max bemerkt ineens Raymond, die op het einde van de rij Adrienne de hand drukt.

Max (Geschokt) Papa, hebt gij die een lettre de faire part gestuurd?

Dufour Pas le moindre du monde! Quel audace!

Raymond (Fluisterend, tot Adrienne) Morgen, van zodra het donker wordt.

Adrienne knikt.

33 – Exterieur – Haag tuin familie Dufour – Avond

Adrienne klampt zich wanhopig aan Raymond vast.

Raymond Zijt ge nog niet van gedacht veranderd?

Adrienne Nee. Kom me halen. Doe met mij wat ge wilt. Ik kan niet meer, Raymond. Ik word zot hier.

Raymond Zoudt ge kunnen... binnen drie dagen... hier?

Adrienne Ja! Kom me halen! Binnen drie dagen!

Raymond Ik zal een rijtuig klaar hebben. Hetzelfde uur als vandaag. Zult ge durven?

Adrienne Ja!

Raymond Neem zo weinig mogelijk mee. De rest kopen we op reis.

Adrienne (Afwezig) Op reis?

Raymond We zien wel. Binnen drie dagen, mijn liefste. Dan zijn we vrij. Afsproken?

Adrienne Afsproken.

Adrienne klapt zich wanhopig aan Raymond vast.

34 – Interieur – Slaapkamer Adrienne

Adrienne is erg nerveus. Ze maakt haar valies. Ze weet niet wat meegenomen. Ze hoort de stemmen van Clara en Edmée beneden. In paniek verbergt ze het valies onder haar bed. Dan herbegint ze met spulletjes bijeen te zoeken. Ze neemt een foto van haar en haar zusters, legt hem in het valies, plaatst de foto terug op het nachtkastje, legt de foto opnieuw in het valies. Ze staart droevig naar de foto.

35 – Exterieur – Tuin familie Dufour – Nacht

Schichtig om zich heen loerend zoekt Adrienne een plaatsje om haar valiesjes te verbergen. Ze rent als een gek heen en weer tot ze denkt een geschikte plaats gevonden te hebben. Ze wil de valiezen verbergen in de houtmijt, tot ze voldoende ruimte heeft om er haar valiezen in te verstoppen. Dan zit ze verward na te hijgen, op haar knieën.

36 – Exterieur – Erf boerderij Raymond

Raymond (Tot Jan) Zijn alle koffers opgeladen?

Jan Ja, mijnheer Raymond. Goede reis, mijnheer Raymond.

Manse begint stilletjes te wenen.

Raymond Wat hebt gij nu? Het is maar voor een paar dagen, hoogstens een week. Ik zal u schrijven.

Manse Weet ge wel wat ge doet, mijnheer Raymond?

Raymond Hoe bedoelt ge?

Manse Ik... ik denk dat ik weet wat ge van plan zijt, mijnheer Raymond. Zoudt ge er niet beter nog een nachtje over slapen? Wat zullen de mensen zeggen?

Raymond De mensen... Ik ben nu zover, Manse. Ik kan nu niet meer terug.
Manse schudt koppig het hoofd.

Raymond Wat er ook gebeurt, gij en Tieldeken kunnen hier altijd blijven.

Manse Oh! Dank u, mijnheer Raymond!
Floorke komt ijlings het erf opgefietst.

Floorke Mijnheer Raymond! Mijnheer Raymond!

Raymond Wat is er?

Floorke (Buiten adem) Mijnheer Dufour vraagt of ge direct wilt komen.

Adrienne (Schreeuwt) Raymond!

Floorke Er is iets niet in orde met juffrouw Adrienne.

Raymond Wat is er gebeurd?

Floorke Ik weet het niet. Het is begonnen deze namiddag, zegt mijnheer Dufour.

Raymond Ik kom!

(Adrienne blijft verder schreeuwen. De nonnen, dokter, de hele familie komen op om Adrienne te zoeken, ze proberen haar in bedwang te houden)

37 – Exterieur – Straat woning familie Dufour – Avond

Raymond komt op. Er weerklinkt geschreeuw in de tuin.

38 – Exterieur – Tuin familie Dufour – Avond

Mijnheer Dufour, Clara en Edmée komen op Raymond toegelopen. Diep in de tuin weerklinkt het geschreeuw van Adrienne.

Stem Adrienne

Raymond! Raymond!

Dufour Het is vreselijk, mijnheer Raymond. Hoort ge? Dat duurt zo al uren. Kom.

Raymond gaat dieper de tuin in. Hij bemerkt Max, de dorpsdokter en twee nonnetjes die er niet in slagen een nauwelijks herkenbare Adrienne in bedwang te houden.

Dufour Misschien... misschien kunt gij haar tot bedaren brengen.

Raymond staart onthutst naar het tafereel.

Dufour Alstublieft. Probeer gij het eens.

Raymond begeeft zich onzeker naar Adrienne. Max, de dokter en de twee nonnetjes wijken terug. Samen met mijnheer Dufour, Clara en Edmée bekijken ze van op afstand hoe Raymond Adrienne, die als een half ineengedoken furie tegen de houtmijt leunt, recht helpt. Ineens blijkt Adrienne Raymond te herkennen. Ze grijpt hem in een uitzinnige omhelzing vast. Het lijkt wel of ze de kleren van zijn lijf zal scheuren. Onmiddellijk lopen Max, de dokter en de twee nonnetjes op Adrienne toe. Max en de twee nonnetjes grijpen Adrienne vast. Adrienne begint direct te schreeuwen.

Adrienne Raymond! Raymond!

Dokter Laat haar los!

Max en de twee nonnetjes laten Adrienne los. De dokter leidt Adrienne samen met Raymond zachtjes in de richting van het huis.

Dokter Zachtjes, zo... Raymond zal bij u blijven. Alles verloopt zoals het hoort. Raymond zal bij u blijven...
(Tot Max) Zorg voor een rijtuig.

Adrienne zoent Raymond een paar keer wild op de mond en bedaart dan. De dokter leidt Adrienne en Raymond naar binnen. Mijnheer Dufour, Clara, Edmée en de twee nonnetjes volgen.

39 – Interieur – Salon familie Dufour – Avond

De dokter leidt Adrienne, die de hand van Raymond niet loslaat, naar een zetel. Het handwerk van Adrienne valt op de grond.

Adrienne Het is voor een bedsprei...

De dokter verwijdert zich.

Raymond (Radeloos) Wat hebt gij toch, Adrienne?

Adrienne (Met dode ogen) We gaan samen op reis, op huwelijksreis.

De dokter reikt Raymond een glas wijn aan.

Dokter Ze moet dit uitdrinken. Ze zal er goed van slapen.

Adrienne Ja! Wijn!

Adrienne drinkt het glas in één slok leeg. De nonnetjes willen Raymond van Adrienne verwijderen, maar Adrienne houdt verbeten zijn hand vast.

Nonnetje Kom, we gaan u kleden voor de reis.

De nonnetjes beginnen Adrienne aan te kleden.

40 – Exterieur – Woning familie Dufour – Avond

Dokter (Trekt haar op. Raymond helpt) Ze slaapt. Kom.

Raymond Moet ik meegaan?

Dokter Dat is niet nodig.

De nonnen nemen het werk van Raymond over.

Raymond Waar brengt ge haar naartoe?

Dokter Waar ze goed verzorgd zal worden.

Dufour (Aarzelend, tot Raymond) Ik, eh... Ge zijt in alle geval bedankt.
(Niet helemaal van harte) Eh... wilt ge nog iets...

Mijnheer Dufour maakt een gebaar in de richting van het huis.

Raymond Nee, bedankt.

Dufour Wel... nogmaals bedankt.

Raymond gaat weg bij Manse die soep uitgeschept heeft.

41 – Interieur – Woonkamer Raymond – Dag

Raymond zit voor een dampend bord soep.

Manse Waarom eet ge niet? Als ge dat nog lang volhoudt, gaat ge ziek worden.

Raymond Ik heb geen honger.

Manse Dat kan toch niet zo blijven duren, mijnheer Raymond.

Raymond staat lusteloos op van tafel en kijkt door het raam. Hij bemerkt Floorke, die zich naar de voordeur begeeft.

Raymond Manse, laat Floorke binnen. En laat ons alleen.

Manse verlaat gekrenkt de kamer. Floorke komt binnen.

Raymond Zet u, Floorke. Vertel rap. Hoe is 't met haar?

Floorke Wel, mijnheer Raymond. Juffrouw Adrienne mag nog altijd geen bezoek ontvangen, ook van haar eigen familie niet.

Raymond Wat? Na al die tijd?

Floorke Ik heb de dokter horen zeggen dat het zeer slecht gaat met haar. Het is in haar hoofd. Het is ongeneeslijk, zegt de dokter.

Raymond Ongeneeslijk? Dat kan toch niet.

Manse komt binnen.

Raymond (Geïrriteerd) Wat is er?

Manse De Verstratsjes zijn er.

Raymond Ik wil hen niet zien! Zeg dat ik niet thuis ben.

Manse Maar...

Raymond Doe wat ik zeg, Manse.

Manse verlaat mokkend de kamer. Floorke staat op.

Floorke Ik moet weg, mijnheer Raymond. Anders ga ik moeilijkheden krijgen met mijnheer Dufour.

Raymond Ge zijt bedankt, Floorke. Hier.

Raymond stopt Floorke wat geld in de hand.

Raymond Maar blijf me op de hoogte houden.

Floorke Dank u, mijnheer Raymond.

Floorke verlaat de kamer. Manse komt binnen.

Manse (Voorzichtig) Mijnheer Raymond...

Raymond kijkt op.

Raymond Ik heb geen honger.

Manse Toch zoudt ge beter iets eten.

Raymond antwoordt niet, hij is in gedachten verzonken.

Manse En ge zoudt beter eens uitrijden met de Verstratsjes. Zoals vroeger. Dat zou u goed doen.

- Raymond Nee.
- Manse Het gaat allemaal wel over als de zomer erdoor komt. Kom nu aan tafel, ik zal u bedienen.
- Raymond Verdomme Manse. Laat me met rust. Ga naar uw keuken. Zeg tegen Tieldeken dat ze mij bedient.
- Manse (Diep gekwetst) Oh! Oh!
- Manse gaat naar de keuken. Tieldeken komt binnen. Ze voelt zich niet op haar gemak. Raymond gaat nukkig aan tafel zitten. Tieldeken weet niet goed of ze hem mag bedienen. Tenslotte waagt ze het maar. Raymond schenkt zich wijn in.
- Tieldeken (Bezorgd)
Kijk niet zo triestig, mijnheer Raymond.
- Raymond Ge zijt goed voor mij, Tieldeken.

42 – Interieur – Slaapkamer Adrienne

Clara en Edmée zitten, aangekleed, op de rand van het bed van Adrienne. Ze hebben Raymonds liefdesbrieven gevonden en lezen ze in stilte. Ze zijn diep onder de indruk. Tenslotte:

- Clara Raymond... zou een goede echtgenoot geweest zijn voor Adrienne.
- Edmée Ja...
- Clara Arme Adrienne...
- Clara staat ineens vastbesloten op.
- Clara En nu heb ik er genoeg van! Ik eis dat we Adrienne mogen bezoeken, wat de dokter ook zegt.
- (Clara op haar plaats voor tekst, Edmée naast haar)
- Clara We vertrokken per rijtuig op een stille, glanzende septembermorgen. Er hing als het ware vrede en weelde in de schone, reine lucht. Overal waren de mensen op de akker en de leeuwerikjes kweelden hoog in het blauw hun dromerig lied van liefde. De zon deed de rijpe korenschelven als goudstulpen blinken.
- We kwamen in de stad en Floorke bracht ons met het rijtuig voor het grote, roodstenen gebouw op het eenzaam pleintje. De ouderwetse, witgekalkte huisjes met groene luiken stonden eromheen te dromen, een troepje kinderen speelde met knickers in de schaduw van de kastanjabomen, waarvan het lover reeds begon te bruinen.

Clara Wij komen voor Adrienne Dufour.

Soeur Perpétue

(Minzaam) Ik ben soeur Perpétue, ik ben het die uw zuster verzorgt. Kom maar mee.

Clara en Edmée volgen soeur Perpétue.

(Ze gaan binnen, we zien een lange tafel waaromheen vele, allen, in het grijs geklede vrouwen zitten)

Clara Is 't hier?

Soeur Perpétue

Oh, neen, dit hier is derde klasse.

(En vrouw klampt zich aan de zuster vast en begint opgewonden met haar te spreken. Soeur Perpétue glimlacht, troost haar en brengt haar terug naar haar stoel. Soeur Perpétue gaat bij 'n andere vrouw die roerloos met der rug tegen de tafel zit te wenen. Zacht spreekt het nonnetje haar aan en voegt zich dan terug bij de zussen)

Clara Zijn al die vrouwen krankzinnig?

Soeur Perpétue

(Knikt)

Clara En spreken ze nooit tegen elkaar?

Soeur Perpétue

Zo goed als nooit, ze zijn absoluut vreemden voor elkaar. Zij hebben geen aanrakingspunten.

(Andere non brengt Adrienne op in rolstoel)

Soeur Perpétue

Adrienne, kijk eens wie we hier hebben!

(De handen van Adrienne zijn bedrijvig bezig met aan iets te plukken, twee vreemde ogen kijken op en een ietwat scheefgetrokken mond schetst een zwakke glimlach. De handen houden eensklaps op met plukken)

Clara Adrienne... herkent ge mij?

Adrienne (Met vreemde verre stem) Clara.

Clara Herkent ge ook Edmée?

Adrienne Edmée.

Soeur Perpétue

Ge ziet wel dat ze u heel goed herkent. Niet waar, Adrienne?

Adrienne

(Knikt en staart even strak haar zussen aan. Dan met bezorgde ogen en moeilijke stem) Z' heeft goed geslapen, masoeur, maar ze loopt nog altijd niet.

Soeur Perpétue

Ja, ze slaapt, z' is nog wat moe. Maar ge zult zien: binnenkort zal ze wel lopen.

Adrienne

Z' is soms zo lastig, masoeur.

(Clara terzijde, snikt gesmoord, Edmée komt bij haar)

Soeur Perpétue

Het ware misschien beter om niet langer te blijven.

Clara

(Bij Adrienne) Adrienne, mijn lieve zuster. (Omhelzing, ook van Edmée)

(Adrienne plukt weer aan de kleertjes van de pop)

Soeur Perpétue

Dat is voor de kleertjes van haar kind. Zij vreest nooit klaar te zullen komen.

Clara

En... en... van hem, masoeur... op wie ze zo verliefd was... spreekt ze daar soms nog van?

Soeur Perpétue

Oh, nooit meer, nooit meer! 't Is of die hartstocht nooit bestaan heeft. In 't begin was het verschrikkelijk, niet alleen wat hem aanging maar ook voor elke man die ze bij toeval zag. Voor de dokter, voor de assistent, voor de helpers, gelijk wie! Zij gilte als bezeten en rukte de kleren van haar lijf! Zo was haar ziekte... zij kon het niet helpen... wij kennen dat wel!
Och, kind, schrei daar niet om, wij zien dat met andere ogen. Laten we hopen en bidden.

Clara

Gij zijt een heilige!

Soeur Perpétue

Wij volgen onze roeping en volbrengen onze plicht.

Clara kijkt hulpeloos naar het nonnetje, ze had zo graag één woord, één gebaar van herkenning opgevangen. Maar het nonnetje schudt langzaam en gelaten het hoofd. Clara staat op. Clara, Edmée en soeur Perpétue verlaten de kamer.

Tieldeken

Het leven is geschapen voor de gezonden en de sterken. Ze mogen een tijdlang lijden en treuren, ze veren toch weer op. Toen Raymond na weken en maanden langs hoop en wanhoop te zijn heen en weer geslingerd, eindelijk wist dat Adrienne niet meer zou genezen, ging hij van lieverlede in de toestand berusten. Men zag hem weer te paard met de Verstratsjes, triestig en

neerslachtig nog, maar toch herlevend. 't Was ook zo zonderling met hem gegaan! Hoe was het mogelijk dat hij, die aan Adrienne niet dacht, eensklaps zo hartstochtelijk op haar verliefd werd, alleen maar omdat de Verstratsjes hem gezegd hadden, dat zij verliefd was op hem! Was dat wel echte liefde en niet eerder een wondere, onbegrijpelijke suggestie? Hij wist het zelf niet. Het was als een ziekte geweest. Hij had het ondergaan en eronder geleden, en nu kwam langzaam de genezing en de troost. Schuldig voelde hij zich niet. Hij geloofde niet dat hij zich iets had te verwijten. Een somber noodlot had het zo gewild. In zijn hart bleef voor haar een diepe tederheid bewaard. Hij dacht nog veel aan haar en steeds met zoveel innigheid en liefde. Maar hij kon het niet helpen dat hij zelf gezond was en normaal en dat in hem het leven triomfeerde over de vernieling. Hij kon het niet helpen dat de herboren lente weer zo fris en zalig was, en dat de verliefde vogels zongen en dat de milde aarde bloemengeurde en dat het leven hem riep... hem riep, met alle krachten.

43 – Interieur – Eetkamer familie Dufour

Clara en Edmée hebben net verslag uitgebracht over het bezoek aan Adrienne. Mijnheer Dufour en tante Estelle zitten er verslagen bij. Tante Clémence heeft haar gewone verbeterde trek om de mond.

Dufour Arme Adrienne... Ze herkende u zelfs niet.

Clara Ze is verloren, papa.

Clémence Het is allemaal de schuld van die mijnheer Raymond. Hij is het die haar heeft ten gronde gericht en ons allemaal te schande gemaakt. Het moest zo verlopen, wat had Adrienne anders moeten doen, toegeven aan zijn... lusten?

Clara kan het niet langer aanhoren.

Clara Ach, tante. Was het niet veel beter geweest, als er geen oppositie tegen dat huwelijk was gemaakt. Was ze niet veel beter met hem getrouwd.

Dufour (Geschrokken) Bo, bo, bo.

Clémence Wat zegt ge daar? Trouwen? Met zo 'n... schurk!

Clara (Bitter) Schurk? Hij heeft zo veel van Adrienne gehouden. Hij zou een goed man voor haar geweest zijn.

Tante Estelle tracht tussenbeide te komen, maar tante Clémence wijst haar verzoenend gebaar af.

Clémence (Met groeiende woede) Gij zoudt dus in dat huwelijk hebben toegestemd?

Dufour (Sussend) Allons, du calme... du calme...

Clara (Tante Clémence recht in de ogen kijkend) Ja, hij zou haar gelukkig gemaakt hebben.

Clémence (Sissend van woede) En ge blameert ons, uw tantes, omdat we ons tegen dat huwelijk verzet hebben?

Clara (Al haar moed bijeen rapend) Ja. Ik keur het af wat ge gedaan hebt, niet tante Estelle, maar gij en tante Victoire. Gij hebt altijd geleefd buiten het echte leven. Maar... wijzelf hebben ook schuld. We hebben altijd gebeeft voor u, uit berekening, voor de erfenis. En zo... hebben we de tijd laten voorbijgaan, zonder ook iets van het echte leven mee te maken. Zoals het voor u al lang te laat is, is het nu ook voor ons te laat. Wij worden tantes gelijk gij, wij kunnen alleen nog dienen om te leven voor de kinderen van Max... zoals ge alleen maar goed waart om voor ons te leven, om ons leven te domineren, zuur te maken.

Tante Estelle beeft van emotie, Edmée kijkt bang toe en mijnheer Dufour heeft vergeefs geprobeerd om armzwaaiend tussen te komen. Tante Clémence veert woedend recht.

Clémence Schande! Schande! Ik blijf hier geen ogenblik langer! Ik wil... ik wil...

Tante Clémence vindt geen woorden meer. Ze laat zich als gebroken in een zetel zakken. Mijnheer Dufour wil snel hulp gaan halen, maar Max komt binnen.

Max Wat is er? Wat gebeurt er hier?

Dufour Doe die deur dicht!

Clémence Doe die deur open! Kom, Estelle, nooit zetten we nog een voet in dit huis.

Tante Clémence sleurt tante Estelle mee naar buiten.

Max Wat gebeurt er toch?

Clara (Koel) Ik heb hen de waarheid gezegd.

Max Welke waarheid?

Mijnheer Dufours zenuwen begeven het. Hij rent de kamer uit. Door het raam zien we het rijtuig van de tantes vertrekken.

Clara Over hun houding ten opzichte van Adrienne.

Max Ge hebt ze toch niet... tegengesproken!

Clara Wat gebeurd is met Adrienne is hun schuld! Met hun eeuwige tirannie!

Max Wat!

Max vliegt op haar af, hij heft reeds zijn hand op.

Clara (Onverschrokken) Zoudt ge durven!

Max (Klagerig) Ge hebt ons geruïneerd. Mijn kinderen, geruïneerd. Ze zullen ons onterven. Kanalje!

Clara (IJsoud) Ge moet niet bang zijn. Mij zullen ze onterven, maar u niet. Integendeel, ge zult ook mijn deel krijgen.

(Max kijkt haar aan alsof ze gek geworden is)

Clara En houd maar uw manieren tegen mij, want hier word ik erftante, jazeker, ook Adrienne en ook Edmée. Tantes, van wie uw kinderen moeten erven, later. Zorg maar dat ge ons niet ontstemt of onbeleefd zijt tegen ons, want wij zijn tantes.
